STRATEGI FOR DANMARKS UNESCO-ARBEJDE 2019-2022

UNDERVISNINGS MINISTERIET

STRATEGI FOR
DANMARKS UNESCO-ARBEJDE
2019-2022

Januar 2019

Redaktion: Den danske UNESCO-nationalkommission
og Danmarks permanente UNESCO-delegation i Paris

Kontakt:
Undervisningsministeriet
Frederiksholms Kanal 21
1220 København K
Tlf. 3392 5000
Mail: unesco@uvm.dk

ISBN 978-87-603-3191-6

Grafisk tilrettelæggelse: www.henriettemork.dk
Design og illustrationer: Henriette Mørk

Foto side 2: Steen Brogaard
Foto side 6: Shutterstock

Tryk: PRinfoTrekroner A/S

Publikationen kan hentes på
www.uvm.dk/internationalt-arbejde/unesco

UNDERVISNINGS MINISTERIET

Den danske UNESCO-nationalkommission
FN's organisation for uddannelse, videnskab, kultur og kommunikation og information

»UNESCO findes overalt i Danmark: verdensarvssteder, lærende byer, geoparker, biosfæreområder samt verdensmålsskoler og meget mere. Mange flere skal kende til de muligheder og resurser, der er at hente i UNESCO. Derfor lancerer Danmarks UNESCO-nationalkommission fem strategiske indsatser, der i løbet af de næste fire år skal bidrage til, at flere får gavn af UNESCO's koncepter og værktøjer. Vi tror på, at de bedste resultater opnås i fællesskab. Derfor vil vi mobilisere flere aktører, udvikle nye partnerskaber og pege på behov for handling. Vi vil arbejde for, at kerneværdier som kvalitetsuddannelse, ytringsfrihed, demokrati, ligestilling og inklusion former alles liv og hverdag. Sagt med andre ord: Nationalkommissionen vil gøre FN's verdensmål til vores mål gennem bredt samarbejde og fortsat dialog om de mange muligheder, UNESCO rummer.«

– BO MANDERUP-JENSEN, FORMAND FOR
DEN DANSKE UNESCO-NATIONALKOMMISSION

Indhold

UNESCO i Danmark 4

UNESCO og verdensmålene 7

UNESCO i Danmark og Danmark i UNESCO 8

Sammen skaber vi resultater 9

Unge som forandringsagenter 10

5 strategiske indsatser 10

Partnerskaber for fremtiden 15

God uddannelse og globalt medborgerskab 21

Ytringsfrihed og viden skaber demokrati 27

Verdensarv og lokalsamfund i udvikling 33

Ligestilling og inklusion går på tværs 39

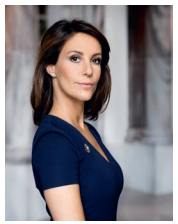

H.K.H. Prinsesse Marie er protektor for Den danske UNESCO-nationalkommission og en synlig ambassadør for UNESCO's arbejde, både i Danmark og internationalt.

UNESCO i Danmark

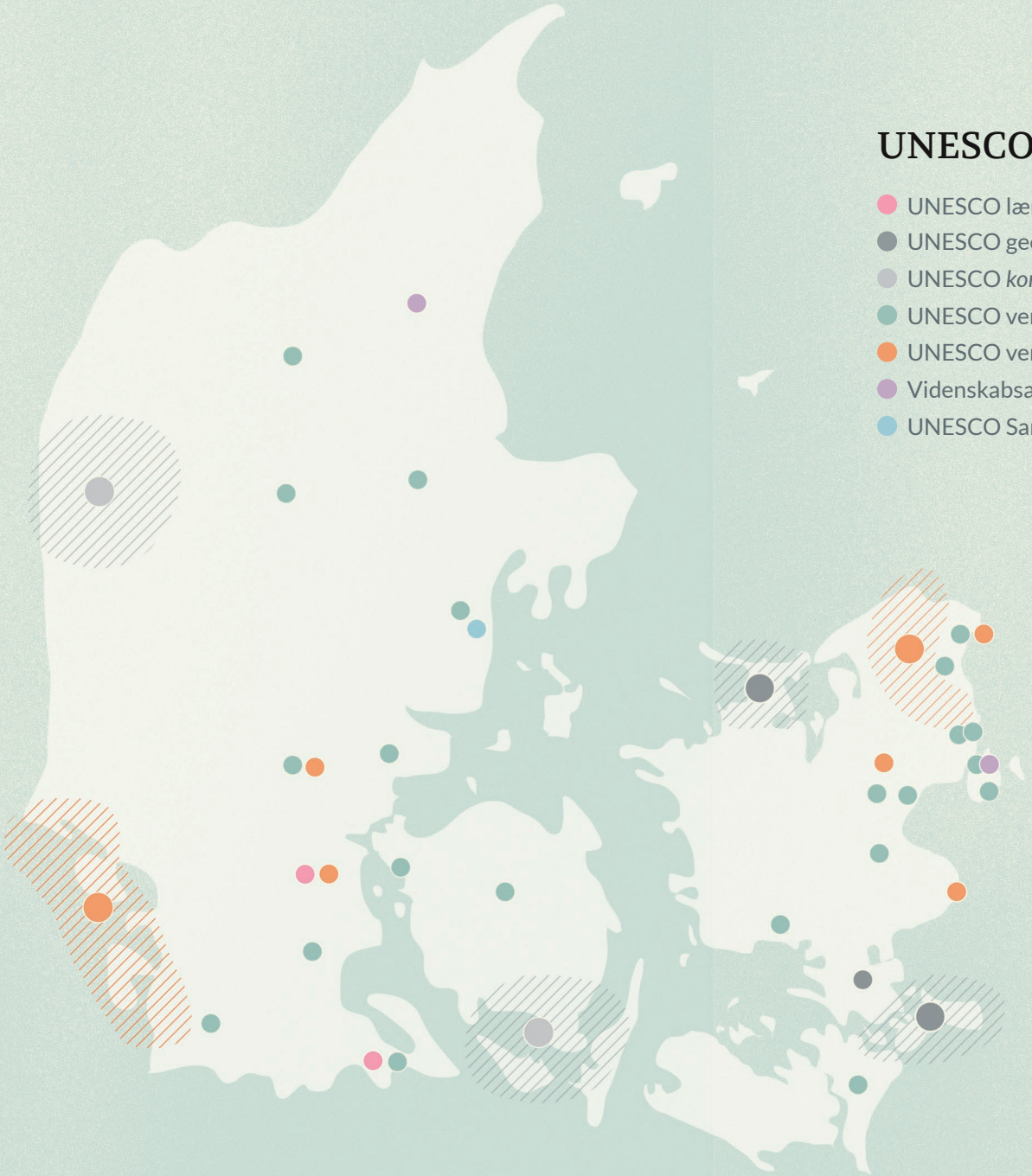

- UNESCO lærende byer og kreative byer
- UNESCO geopark / biosfæreområde
- UNESCO *kommende* geopark / biosfæreområde
- UNESCO verdensmålsskoler
- UNESCO verdensarv
- Videnskabsaktiviteter
- UNESCO Samlingerne

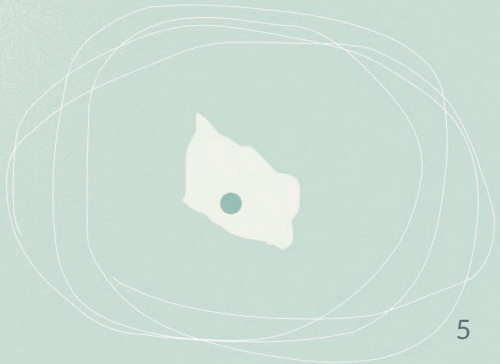

UNESCO og verdensmålene

FN's medlemslande er blevet enige om 17 verdensmål, der skal sikre klodens bæredygtige udvikling frem mod 2030. UNESCO er udnævnt til at koordinere arbejdet med at indfri målet om kvalitetsuddannelse til alle (mål nr. 4) og arbejder for at nå de øvrige mål gennem samarbejde om videnskab, kultur, kommunikation og information. Verdensmålene er universelle og gælder for alle FN's medlemslande – fattige som rige.
Den danske regering har lavet en handlingsplan for opfølgning på verdensmålene. Den danske UNESCO-nationalkommissions strategi bidrager til at nå regeringens mål, og danske UNESCO-aktører bidrager med levende og konkrete eksempler på, hvordan verdensmålene udmøntes i Danmark via UNESCO-arbejdet.

UNESCO i Danmark og Danmark i UNESCO

Danmarks engagement i UNESCO går på to ben. Det ene ben er rettet mod UNESCO-aktiviteter i Danmark. Den danske UNESCO-nationalkommission skal stimulere interessen for UNESCO's værdier og målsætninger, være med til at skabe debat, sætte fokus på vigtige dagsordner og bidrage til den demokratiske dialog i Danmark. Derudover rådgiver nationalkommissionen den danske regering i UNESCO-spørgsmål og virker som bindeled mellem regering og civilsamfund inden for UNESCO's arbejdsområder.

Det andet ben i UNESCO-arbejdet er rettet mod verden, hvor Danmark er med til at påvirke og tage ansvar. UNESCO som FN-organisation giver Danmark en platform til at samarbejde med andre landes regeringer om spørgsmål af global betydning, så vi trækker i fælles retning. Til at støtte dette arbejde har Danmark en permanent delegation i UNESCO's hovedkvarter i Paris, som gør en vigtig indsats for dansk interessevaretagelse og indflydelse.

Målet er, at der er en tydelig sammenhæng i det arbejde, der udføres nationalt og det globale samarbejde, vi engagerer os i.

Sammen skaber vi resultater

Denne strategi er udtryk for Den danske UNESCO-nationalkommissions strategiske prioriteringer for 2019-2022. De konkrete indsatser løfter vi sammen med de mange aktører, der bidrager med værdifuld viden og et stort engagement i Danmarks UNESCO-arbejde. Det gælder blandt andre ministerier og myndigheder, civilsamfundsorganisationer, den private sektor, forskningsinstitutioner, kommuner og regioner. Det engagement vil nationalkommissionen tage vare på og videreudvikle.

Vi ønsker at styrke samspillet mellem det UNESCO-arbejde, der foregår i Danmark, og Danmarks indsats i UNESCO's globale arbejde. Vi støtter UNESCO's reformarbejde, som vil ruste organisationen bedre til at levere på verdensmålene samt skabe en effektivisering og større gennemsigtighed. Nationalkommissionen vil bidrage til, at læring, viden og erfaringer fra det globale niveau formidles, for eksempel via UNESCO's rapporter til danske aktører, og at danske erfaringer bidrager til vidensdeling på globalt niveau.

UNESCO-arbejdet skal ses i sammenhæng med en række andre internationale samarbejdsfora, blandt andre EU, OECD, Europarådet og Nordisk Ministerråd. Samarbejdet med de nordiske lande er fortsat vigtigt og rummer stort potentiale i forhold til at udveksle viden og erfaringer, koordinere og finde fælles fodslag i konkrete spørgsmål.

Unge som forandringsagenter

Den danske UNESCO-nationalkommission ønsker at fremme en tilgang, der anerkender unge som aktører, der kan skabe forandringer og bæredygtig udvikling. Derfor skal unge i størst mulig grad involveres, når nationalkommissionen har drøftelser, foretager prioriteringer og iværksætter handlinger.

5 strategiske indsatser

Denne strategi skal skabe forudsætninger for et godt samspil mellem de mange aktører, der er med til at realisere indsatserne i UNESCO-arbejdet. Strategien følges af en dynamisk handlingsplan med konkrete aktiviteter, der kan følges op på.

I perioden 2019-2022 vil Den danske UNESCO-nationalkommission fokusere på fem strategiske indsatser:

1. Partnerskaber for fremtiden
2. God uddannelse og globalt medborgerskab
3. Ytringsfrihed og viden skaber demokrati
4. Verdensarv og lokalsamfund i udvikling
5. Ligestilling og inklusion går på tværs

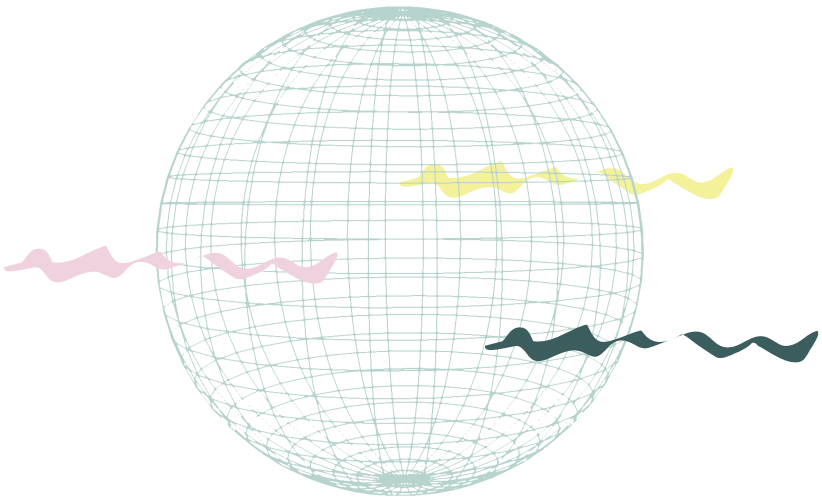

»I mere end 70 år har UNESCO arbejdet globalt for ytringsfrihed, respekt for alle menneskers værd, god uddannelse til alle og bevarelse af værdifuld kultur- og naturarv. Det er værdier, som Danmark er kendt for ude i verden. Men vi kan ikke tage dem for givet. Verden forandrer sig hastigt, og hver generation må genopfinde og forsvare grundlæggende demokrati- og frihedsrettigheder. Danmark er blandt de bedste i verden til at nå målet om en god uddannelse for alle, men der er fortsat udfordringer. Det handler blandt andet om at få alle med i forhold til at gennemføre en uddannelse, gøre det attraktivt at tage en erhvervsuddannelse og at skabe inkluderende læringsmiljøer fri for mobning. Dét kan UNESCO og verdensmålene hjælpe os til at gøre bedre.«

– MERETE RIISAGER, UNDERVISNINGSMINISTER

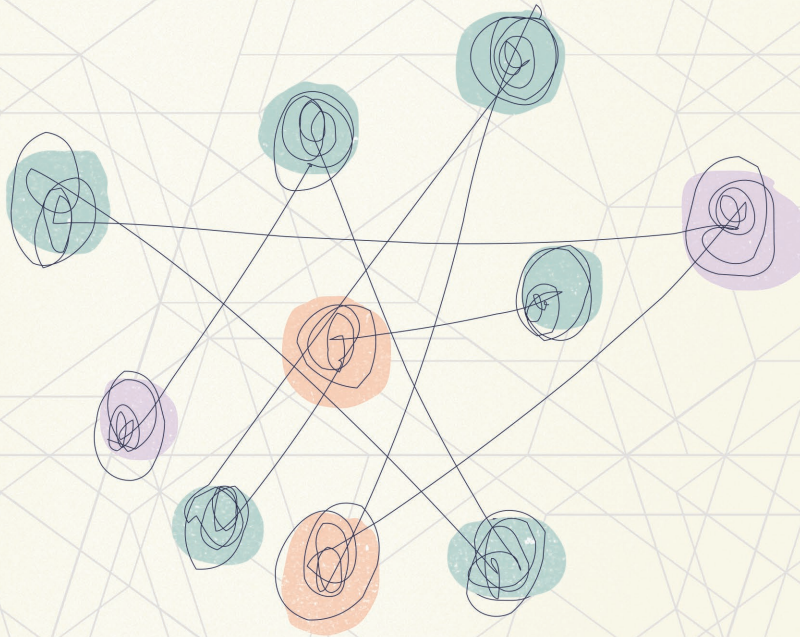

Partnerskaber for fremtiden

Partnerskaber for fremtiden >

17 PARTNERSKAB FOR HANDLING

Udfordringerne:

UNESCO's indsats på områderne uddannelse, videnskab, kultur, kommunikation og information kalder på et bredt engagement. Derfor søger vi øget samarbejde med både civilsamfundsorganisationer, den private sektor, fonde, forskningsinstitutioner, kommuner, regioner og statslige institutioner. Vi vil også se på potentialet i et tættere nordisk samarbejde. En vigtig dimension i alle former for samarbejde og partnerskaber er at styrke de unges stemme.

Vi kan være til stede med en større kraft og påvirke udviklingen ved at spille sammen med dem, som vi deler værdier med. Nationalkommissionen ser et tydeligt behov for, at de mange UNESCO-aktører får mulighed for at udveksle erfaringer, vidensdele, samskabe og koordinere på tværs. Det vil nationalkommissionen bakke op om, blandt andet med et årligt seminar for relevante aktører.

Der er behov for koordinering, synliggørelse og for at mødes på tværs og skabe synergier i fælles indsatser. FN's tiår (2021-2030) for havforskning og bæredygtig udvikling af havmiljøet er en oplagt mulighed for at markere Danmark som nation med væsentlige havinteresser og for at sætte fokus på UNESCO's Internationale Havkomité (IOC). Markeringen af 50-årsjubilæet for Verdensarvskonventionen i 2022 er ligeledes en oplagt mulighed for i fælleskab at synliggøre værdien i verdensarven.

Vi vil:

- vise, hvordan UNESCO og danske UNESCO-aktører bidrager til at nå verdensmålene samt udbygge samarbejdet med alle relevante aktører i forhold til at nå regeringens verdensmåls-ambitioner.

- være katalysator for, at muligheder, kompetencer og ideer til nye tiltag og samarbejder kommer i spil, og vi vil bringe relevante aktører sammen.

- mobilisere resurser og søge partnerskaber til UNESCO-relaterede aktiviteter i Danmark og til projekter, der har et globalt fokus.

- styrke kommunikationen om, hvad vi gør, hvorfor vi gør det og hvad vi opnår.

- styrke partnerskabet med danske UNESCO-institutioner som det danske UNESCO-center (Centre for Problem Based Learning in Engineering Science and Sustainability) og med UNESCO Chair i kulturelle rettigheder og sikre, at de er en resurse i at gennemføre strategien for arbejdet med UNESCO.

- opfordre danske aktører til at engagere sig i FN's tiår for havforskning.

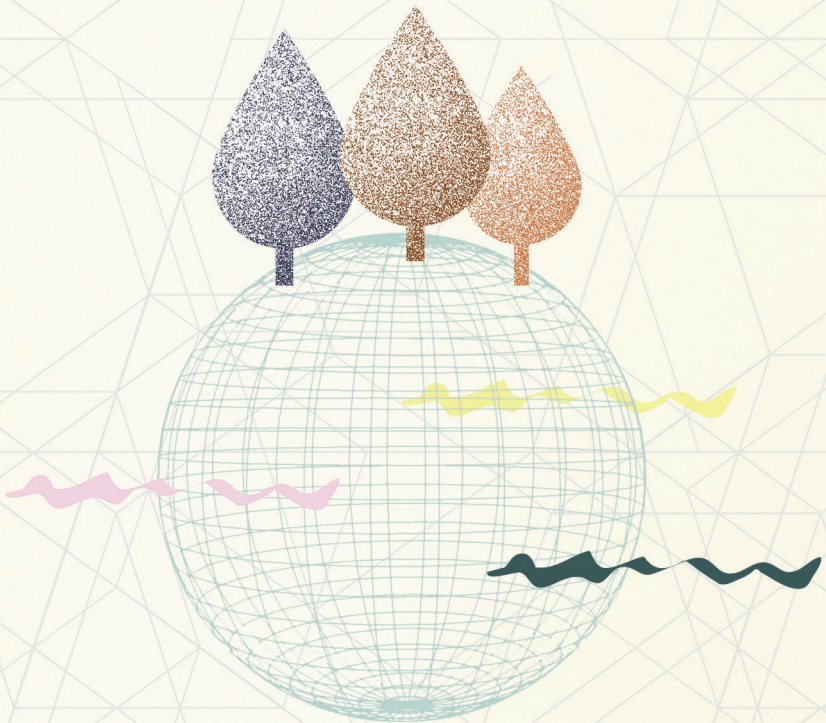

God uddannelse og globalt medborgerskab

God uddannelse og globalt medborgerskab >

4 KVALITETS-UDDANNELSE

Udfordringerne:

Inden 2030 skal alle under uddannelse have tilegnet sig den viden og de færdigheder, som er nødvendige for at fremme bæredygtig udvikling og for at være rustet til at handle. Det kaldes globalt medborgerskab i regeringens handlingsplan for verdensmål 4 om kvalitet i uddannelse.

Formel og uformel livslang læring skal bidrage til målet om dannelse af globale medborgere. Verdensmålet om god uddannelse til alle fortæller os, hvad der skal til: undervisning i demokrati, bæredygtig udvikling og livsstil, menneskerettigheder, ligestilling mellem kønnene og fremme af en ikkevoldelig kultur. Anerkendelse af kulturel mangfoldighed og af kulturens bidrag til bæredygtig udvikling er også vigtige komponenter.

For få unge vælger erhvervsuddannelser og teknisk-naturvidenskabelige uddannelser. Nationalkommissionen mener, at et fokus på bæredygtighed kan skabe en ny grundfortælling om disse uddannelser som indgang til brancher, der tager et aktivt medansvar for samfundsudviklingen. Det vil skærpe uddannelsernes profil, så flere både piger og drenge får lyst til at vælge dem. UNESCO's globale erhvervsskolenetværk og det danske UNESCO-center (Centre for Problem Based Learning in Engineering Science and Sustainability) på Aalborg Universitet udgør resurser i denne sammenhæng.

Solide og valide data er en nødvendighed, når der skal laves politikudvikling på uddannelsesområdet og i sidste ende nå målet om god uddannelse til alle. Et vigtigt globalt instrument er UNESCO's "Global Education Monitoring Report", der samler og omsætter data til analyser og viden om udviklingen i de 192 lande, som er med. Det er en udfordring både at få det rigtige datagrundlag og få formidlet og anvendt resultaterne.

Læsning drevet af lyst og læsning som en færdighed går hånd i hånd. Der er behov for at skabe fokus på nødvendigheden af dybdelæsning i et stadig mere digitalt samfund og for at fremme initiativer, der skaber læselyst og kompetente læsere blandt alle uanset køn og alder.

Alle børn og unge har ret til uddannelse, også når de er på flugt eller migrerer. Den fordring skal vi møde både i Danmark og ude i verden. UNESCO's uddannelseskonventioner kommer med anvisninger til, hvordan vi kan gøre fremskridt.

Vi vil:

- medvirke til, at alle børn og unge kender verdensmålene. Det skal ske gennem det nationale arbejde med uddannelse som en drivkraft for demokrati og bæredygtig udvikling gennem samarbejde med relevante aktører, herunder UNESCO's verdensmålsskoler og folkeoplysende initiativer.

- undersøge, hvordan UNESCO kan spille sammen med den danske naturvidenskabsstrategi og fremme fortællingen om, at naturvidenskab er vigtig for børn og unges almene dannelse og bidrager til løsninger på globale udfordringer.

- inspirere til, at flere danske byer bliver en del af de globale bynetværk som UNESCO lærende byer og UNESCO kreative byer.

- understøtte og styrke erhvervsskoler og de teknisk-naturvidenskabelige uddannelsers fokus på bæredygtig udvikling. Det skal ske i samarbejde med elever, studerende, skoler og universiteter samt parterne bag uddannelserne.

- arbejde for, at UNESCO fortsat leverer kvalitetsdata i form af "Global Education Monitoring Report", og at resultaterne formidles og anvendes.

- sammen med biblioteker, skoler og civilsamfund understøtte strategiske såvel som konkrete aktiviteter, der fremmer læsning og læselyst – for eksempel i forbindelse med FN's læsedag hvert år den 8. september.

- fastholde fokus på retten til uddannelse for flygtninge- og migrantbørn i samarbejde med civilsamfundsorganisationer, FN og andre relevante uddannelsesaktører.

Ytringsfrihed og viden skaber demokrati

Ytringsfrihed og viden skaber demokrati >

16 FRED, RETFÆRDIGHED OG STÆRKE INSTITUTIONER

Udfordringerne:

Ytringsfrihed – både når pressen arbejder, når forskere skaber viden, og når kunstnere udtrykker sig – er forudsætningen for, at vi kan have et åbent og demokratisk samfund. Det samme gælder lige adgang til information, kultur og viden. Danmark er en stærk stemme internationalt, når det gælder ytringsfrihed. Vi ønsker at fastholde et fokus på behovet for at værne om ytringsfriheden og sikkerheden for både journalister, forskere, studerende og kunstnere i Danmark og verden over.

Den demokratiske dialog skal fremmes. Forskning, uddannelse og folkeoplysning kan hjælpe os med, at denne dialog bliver oplyst og baseret på fakta og solid viden. Viden er med til at skabe os som mennesker og kan skubbe verden i en mere bæredygtig retning. Det handler om at producere og bearbejde viden og finde løsninger, der både beskytter planeten, sikrer kulturel mangfoldighed og forbedrer menneskers levevilkår.

Den demokratiske samtale er i høj grad digital. Det fordrer adgang til information og dannelse af kompetente og kritiske brugere. Der er behov for nye adfærdsmønstre for at undgå hate speech og digital mobning. Kønsdiskrimination indgår også som en faktor, da data peger på risikoen for, at piger afholder sig fra at deltage i den offentlige debat, fordi de oplever sexchikane.

Den kunstneriske frihed er truet flere steder i verden. Danmark har flere såkaldte fribyordninger, som tillader udenlandske forfattere og andre kunstnere, som er forfulgte i deres hjemlande på grund af deres kunstneriske virksomhed, ophold i Danmark. UNESCO fremhæver ordningen som et eksempel på en god praksis, der er med til at sikre kunstnerisk frihed.

Vi vil:

- aktivt promovere den globale overvågning af kunstnerisk ytringsfrihed og relatere den til danske forhold samt undersøge, om erfaringerne med arbejdet for journalisters sikkerhed kan overføres til kunstnere og forskere med samme udfordringer.

- arbejde for at styrke UNESCO's overvågning af retten til videnskab, kultur og uddannelse samt fri videnskabelig forskning. Den danske UNESCO Chair på Københavns Universitet i kulturelle rettigheder vil producere og formidle ny viden og indsigt med udgangspunkt i UNESCO-konventioner og rekommandationer.

- søge samarbejde, som styrker digital dannelse og medie- og informationskundskab, der kan fremme lysten til at deltage i en oplyst, kritisk og respektfuld demokratisk samtale.

- fremhæve vigtigheden af lige adgang til information og af et beredskab i forhold til propaganda og misinformation.

- støtte en aktiv dansk indsats for UNESCO's internationale program for medieudvikling (IPDC) og etablere en kampagne for, at Danmark vælges ind i programmets ekspertråd for perioden 2019-2023.

- følge op på, at danske medieaktører og relevante ministerier udarbejder en national handlingsplan for journalisters sikkerhed, som anbefalet i "UN Plan of Action on the Safety of Journalists and the Issue of Impunity".

- gå i dialog med relevante aktører, herunder kommuner, om potentialet i flere fribyer eller andre tiltag, der kan sikre den kunstneriske frihed og beskytte forfulgte kunstnere.

Verdensarv og lokalsamfund i udvikling

Verdensarv og lokalsamfund i udvikling >

11 BÆREDYGTIGE BYER OG LOKALSAMFUND

Udfordringerne:

Verdensarv er både natur og kultur og er genstand for læring og oplevelse. Verdensarv bidrager til indsigt i, hvordan vores klode er skabt og har udviklet sig, og øger forståelsen af forskellige kulturer, både de fortidige og de nutidige.

Såvel den levende kulturarv som landskabets udformning skaber forudsætninger for menneskets samspil med naturen og for dannelsen af de traditioner og værdier, der er bærende for vores demokratiske samfund.

Kultur- og naturarv er vigtige læringskilder og skal formidles som et aktiv i bæredygtig udvikling af byer og lokalsamfund. Hvordan kan kultur- og naturarv bidrage til udvikling lokalt og skabe en ny fortælling om lokalsamfundet som en del af en grøn omstilling? Hvordan kan UNESCO-udpegninger fastholde deres synlighed og en høj grad af lokal forankring? Og hvordan gør vi børn og unge til aktører, der er med til at bevare og bruge natur- og kulturarv i samfundsudviklingen?

Kulturværdier indgår i konflikter, hvor de bliver genstand for ødelæggelse og anvendes som strategisk krigsførelse. Danmark har tiltrådt UNESCO's konvention, som skal beskytte kulturværdier i væbnet konflikt, og der ligger nu et arbejde med at implementere den.

Vi vil:

- understøtte danske myndigheders løbende arbejde med den danske verdensarv.

- støtte netværk og udveksling af erfaringer på tværs af verdensarv i Danmark.

- sætte fokus på, hvordan Danmarks verdensarvssteder, levende kulturarv, kulturværdier, danske geoparker og biosfæreområder samt bynetværk bidrager – hver især og sammen – til uddannelse for bæredygtig udvikling og globalt medborgerskab.

- bringe viden om verdensforhold til danske undervisnings-institutioner blandt andet gennem UNESCO Samlingerne på Moesgaard Museum og distribution af UNESCO guides og undervisningsmidler via relevante kanaler og EMU, Danmarks læringsportal.

- demonstrere betydningen af at være en UNESCO-designation for blandt andet bæredygtig turisme, lokal identitet og økonomi. Det kan blandt andet ske gennem analyser og gode eksempler.

- engagere os i initiativer, som gør kulturarv – både den levende og den materielle – relevant for børn og unge, og sætter den i en nutidig sammenhæng.

- støtte Danmarks engagement i beskyttelse af kulturværdier under væbnet konflikt, herunder samarbejde med forsknings-institutioner, museer, myndigheder og andre aktører.

Ligestilling og inklusion går på tværs

Ligestilling og inklusion
går på tværs >

5 LIGESTILLING MELLEM KØNNENE

Udfordringerne:

Ligestilling og inklusion går på tværs af alle indsatserne i strategien. Ligestilling er udgangspunkt for vores demokrati, og det er en grundlæggende frihedsrettighed. Arbejdet handler ikke kun om piger og kvinder, men også om drenge og mænd samt LGBTI-personer. Lige muligheder uanset køn, seksuel orientering eller kønsidentitet er en præmis, alle skal acceptere. Nationalkommissionen har særligt fokus på ligestilling inden for undervisning, medier, kultur og forskning.

At sikre en afbalanceret repræsentation af stemmer i et pluralistisk medielandskab er en udfordring, som kalder på handling – også i Danmark.

Piger og drenge, kvinder og mænd skal have samme muligheder og vilkår for at træffe uddannelsesvalg. Globalt set er der behov for at fremme pigers og kvinders lige muligheder for at vælge en uddannelse og deres ret til at bestemme over egen krop.
I en dansk kontekst handler det især om køn og kønsforskelles betydning for piger og drenges læring og gennemførelse af uddannelse.

Gode inkluderende læringsmiljøer uden mobning og diskrimination baseret på køn, kønsidentitet og seksuel orientering skal være en grundpræmis.

Videnskaben skal trække på alle talenter, og der er særligt brug for at få flere kvinder i forskning.

Vi vil:

- systematisk integrere et ligestillingsperspektiv i strategiens handlingsplan og ligestillingsvurdere alle initiativer.

- søge samarbejde med danske medieaktører for at styrke fokus på ligestilling mellem kønnene, både blandt medieaktører, i indhold, gennem kildevalg og i resursepersoner til historier, talere og paneldeltagere ved konferencer og lignende.

- fastholde UNESCO's indsats for at fremme seksualundervisning i udviklingslande. Danmark arbejder aktivt for at UNESCO's "International Technical Guide on Sexuality Education", anvendes til at styrke seksualundervisning i skoler.

- styrke fokus på køn og kønsforskelles betydning for piger og drenges uddannelsespraksis.

- fastholde UNESCO's overvågning af globale tendenser og udfordringer i forhold til vold og mobning i skoler baseret på køn, seksualitet og kønsidentitet. Danmark har tilsluttet sig UNESCO's Call for Action som er et vigtigt værktøj for at fremme læringsmiljøer uden diskrimination både i Danmark og globalt set.

- støtte, at flere kvinder vælger forskningsvejen. L'Oréal-UNESCO-priser til unge kvindelige forskere er en anerkendt model, der skal udvikles, herunder mulighederne for at indgå samarbejde med andre UNESCO-koncepter.

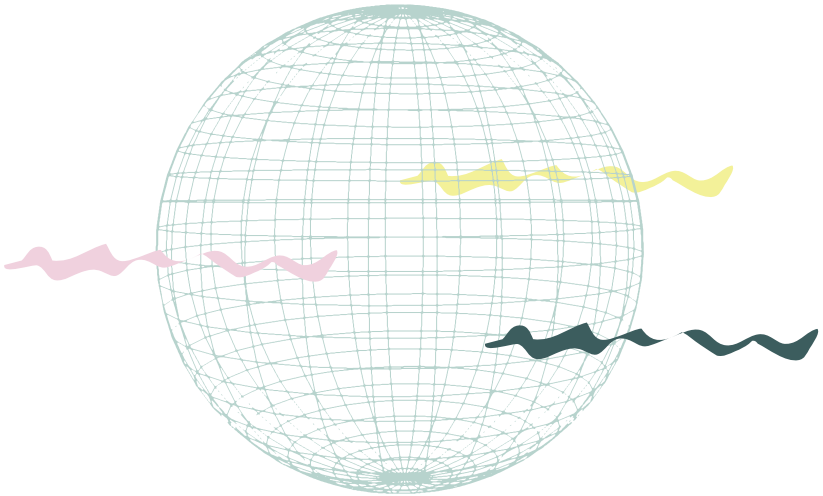

UNESCO er mere relevant end nogensinde:
Ved at vise vores forpligtelse til at beskytte og fremme humanistiske værdier gennem uddannelse, videnskab og kultur kan vi være med til at fremme kulturel mangfoldighed og tolerance og modgå afvisning af videnskabelige fakta og trusler mod ytringsfrihed.